

Категоризация на неприятеля *Citripestis sagittiferella* за територията на Европейския съюз

Панелът по здраве на растенията на Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ) е извършил категоризация на неприятеля *Citripestis sagittiferella* за територията на Европейския съюз (ЕС).

Citripestis sagittiferella Moore (Lepidoptera: Pyralidae) е с добре установена идентичност. Неприятелят е поливолтинен вид, типичен олигофаг. Вреди само по *Citrus* spp., семейство Rutaceae, род *Citrus*, с предпочитание към плодовете на *Citrus maxima* (помело). *Citripestis sagittiferella* присъства в Азия – Бруней, Индонезия (Ява и Суматра), Малайзия, Сингапур, Тайланд, Виетнам и Филипините.

Неприятелят би могъл да се установи на територията на някои от южните държави-членки на ЕС, тъй като климатичните условия там биха могли да бъдат благоприятни за развитието му, а растенията гостоприемници от род *Citrus* са широко разпространени и се отглеждат с цел производство на цитрусови плодове.

Citripestis sagittiferella Moore не е включен в приложение II на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията¹, като карантинен вредител, който е от значение за ЕС, но растенията гостоприемници, растителните продукти и другите обекти, които са гостоприемници на *Citripestis sagittiferella*, се регулират с мерките посочени в същия регламент.

Вредителят *Citripestis sagittiferella* Moore (1891) е с добре установена

идентичност за който съществуват надеждни методи за откриване и идентификация. Принадлежи към разред Lepidoptera (пеперуди), семейство Pyralidae (муцунести молци/тревисти молци).

¹ Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията от 28 ноември 2019 г. за установяване на еднакви условия за прилагане на Регламент (ЕС) 2016/2031 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на защитните мерки срещу вредители по растенията и за отмяна на Регламент на Комисията (ЕО) № 690/2008 и за изменение на Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/2019 на Комисията. OJ L 319, 10.12.2019 г., стр. 1-279, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32019R2072>

При първоначалното описване на неприятеля (екземпляри уловени в Перак - Малайзия), Moore (1891) го е нарекъл с името *Nephoterix sagittiferella*.

Биология на вредителя

Citripestis sagittiferella е поливолтинен вид (развива няколко поколения

годишно), с кратък жизнен цикъл на развитие. Женските индивиди снасят

яйцата си поединично или на малки купчинки само по повърхността на плодовете от *Citrus* spp.. След излюпването си ларвите преминават през

пет стадия и се развиват в цитрусовите плодове. Ларвите от пета възраст изоставят плодовете и какавидират в почвата. Жизненият цикъл на едно поколение завършва от 23 до 30 дни, в зависимост от сезона.

Вреда нанасят ларвите. Повредите нанесени от тях се забелязват лесно. След първото си линееене, ларвите атакуват цитрусовата пулпа. В мястото на вгризване се

виждат от една до няколко дупки с диаметър 2-3 мм, където се натрупват големи количества изсъхнал сок и екскременти. При наличието на голям брой ларви в един плод, тези натрупвания му придават

много неприятен външен вид. Плодовете, нападнати от няколко ларви, могат да опадат още преди ларвите да завършат развитието си.

Растения гостоприемници

Citripestis sagittiferella е типичен олигофаг. Той вреди само по видовете от семейство *Rutaceae*, род *Citrus*, с предпочитание към плодовете на *Citrus maxima* (помело). Основни гостоприемници се явяват и видовете - *Citrus aurantiifolia* (лайм), *Citrus aurantium* (горчив портокал), *Citrus limon* (лимон), *Citrus medica* (цитрон), *Citrus*

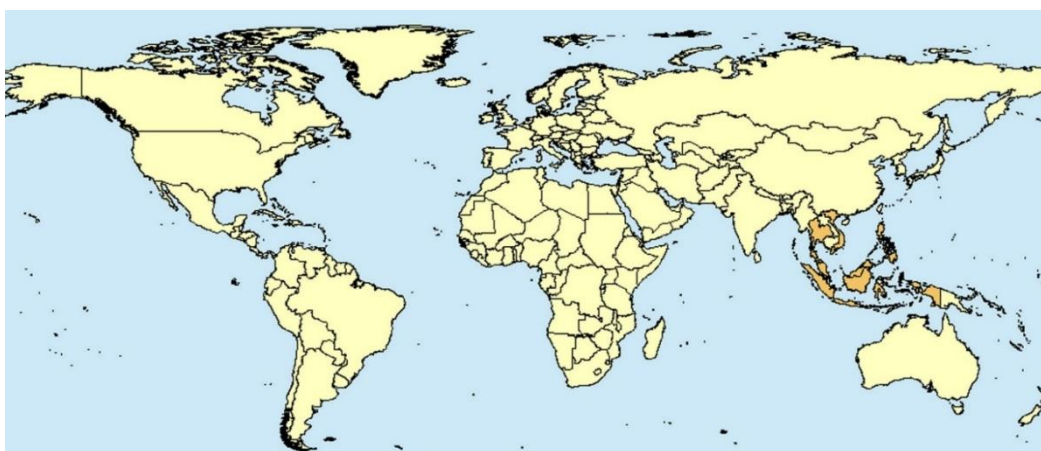
reticulata (мандарина), *Citrus sinensis* (портокал), *Citrus paradisi* (грейпфрут), *Citrus hystrix* (кафиров лайм).

Не е открита информация *Citripestis sagittiferella* да напада други видове от семейство *Rutaceae*.

Географско разпространение

Citripestis sagittiferella е с произход от Югоизточна Азия. Среща се предимно в низините, но може да бъде открит и до 1200 м надморска височина.

Според литературни данни и базата данни на Международния център за земеделие и бионауки (Centre for Agriculture and Bioscience International – (CABI)²

Citripestis sagittiferella присъства в Бруней, Индонезия (Ява и Суматра), Малайзия, Сингапур, Тайланд, Виетнам и Филипините.

В базата данни на Европейската и средиземноморска организация за растителна защита (EPPO)³, на CABI и в научната литература не се съобщава *Citripestis sagittiferella* да присъства на територията на ЕС.

Пътища за навлизане в ЕС

Вредителят *Citripestis sagittiferella* би могъл да навлезе на територията на ЕС посредством международния търговски обмен и движение на плодове и растения за засаждане от растения гостоприемници, почва/хранителна среда и почва/хранителна среда прикрепена към машини, произхождащи от страни, с наличие на вредителя.

² CABI <https://www.cabi.org/isc/datasheet/16857>

³ EPPO <https://gd.eppo.int/taxon/CITPSA>

Потенциалните пътища за навлизане на *Citripestis sagittiferella* на територията на ЕС са чрез:

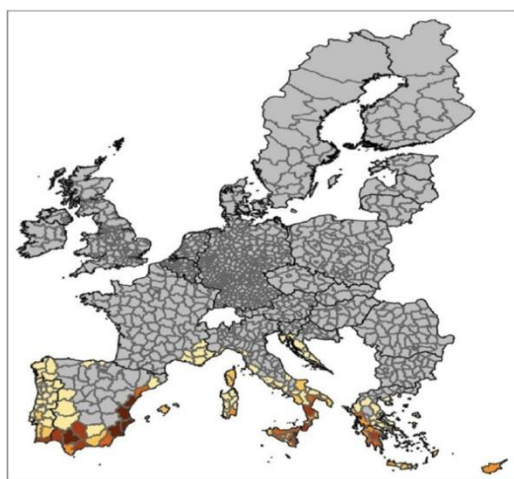
- **яйца и ларви** – с внос на плодове от *Citrus L.*, *Fortunella Swingle*, *Poncirus Raf.* и техните хибриди;
- **какавиди** – с внос на растения за засаждане на *Citrus L.*, *Fortunella Swingle*, *Poncirus Raf.* и техните хибриди; почва/хранителна среда; почва/хранителна среда прикрепена към корените на растения за засаждане и почва прикрепена към машини.

Съгласно базата данни на Europhyt⁴/TRACES-NT⁵, достъпен на 14 април 2020 г. и обхващащ всички прихващания от 1995 до 2019 г., не се съобщава за прихващане на *Citripestis sagittiferella*.

Въпреки това според Департамента по околната среда, храните и селските въпроси (DEFRA) на Обединеното Кралство, през последното десетилетие, видът е бил прихващан поне три пъти във Великобритания.

Установяване и разпространение в ЕС

Растенията гостоприемници на вредителя, видовете от род *Citrus*, са широко

Citrus production area (ha)

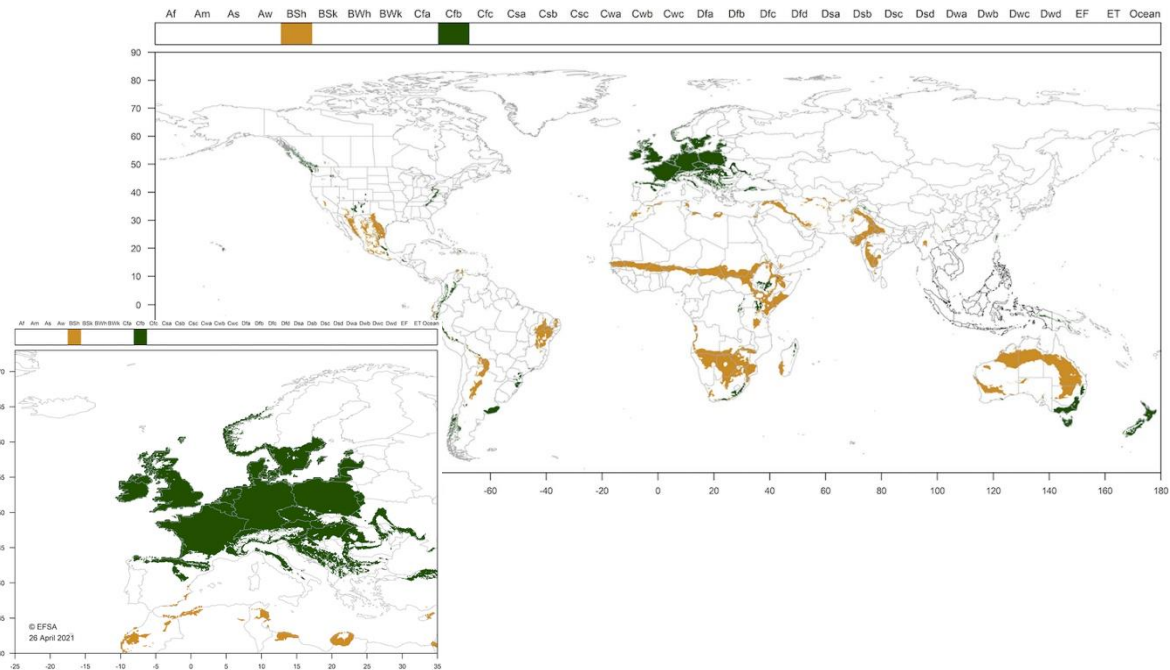
разпространени и се отглеждат (с цел производство на citrusови плодове) на много места в Южна Европа, предимно около Средиземноморието – Испания, Италия, Гърция, Португалия, Франция, Кипър и Хърватия.

Естественият ареал на разпространение на *Citripestis sagittiferella* са тропическите райони на Азия, където могат да се срещат два типа климат: Cfb - умерено топъл климат без сухи сезони и топло лято и BSh - горещ степен климат.

⁴ EUROPHYT - Европейска система за бързо предупреждение, в която се регистрират прихващания по фитосанитарни причини на пратки от растения и растителни продукти, внесени в ЕС или търгувани в самия ЕС.

⁵ TRACES - TRAdE Control and Expert System - Експертна система за контрол на търговията.

Тези два климатични района (Cfb и BSh) се срещат и в ЕС, където се отглеждат цитрусови плодове.

Предвид климатичните сходства между районите в Югоизточна Азия, където се среща неприятеля и държавите със сходен климат в ЕС, където се отглеждат цитрусови плодове, се предполага, че ако *Citripestis sagittiferella* навлезе в ЕС, има вероятност да се установи на територията му.

Въпреки, че съществува известна несигурност, относно това дали действително в естествения си ареал на разпространение *Citripestis sagittiferella* се среща в райони с климат Cfb и BSh, трябва да се има предвид, че преди няколко десетилетия, друг неприятел със сходни абиотични изисквания (*Phyllocnistis citrella* Stainton (Lepidoptera: Gracillariidae)) се е установил успешно във всички райони на ЕС, където се отглеждат цитруси⁶.

След евентуално установяване, в южните райони на Съюза където се отглеждат цитруси, локалното разпространение на *Citripestis sagittiferella* може да се осъществи не само чрез търговския обмен и движение на заразени плодове и растения за засаждане, почва/хранителна среда и почва/хранителна среда прикрепена към корените на растения за засаждане и/или почва прикрепена към машини, но и естествено чрез летежа на възрастните *Citripestis sagittiferella*.

⁶ Karamaouna F, Pascual-Ruiz S, Aguilar-Fenollosa E, Verdu MJ, Urbaneja A and Jacas JA, 2010. Changes in predation and parasitism of the citrus leafminer *Phyllocnistis citrella* Stainton (Lepidoptera: Gracillariidae) populations in Spain following establishment of *Citrostichus phyllocnistoides* (Hymenoptera: Eulophidae). *Biological Control*, 52, 37–45. <https://doi.org/10.1016/j.biocontrol.2009.09.009>

Икономическо въздействие

При евентуално въвеждане на *Citripestis sagittiferella* на територията на ЕС, неприятеля най-вероятно би могъл да окаже негативно икономическо въздействие върху производството на цитрусови плодове.

Мерки и методи за контрол

Неприятелят *Citripestis sagittiferella* Moore не е включен в приложение II на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията, като карантинен вредител, който е от значение за ЕС, но растенията гостоприемници, растителните продукти и другите обекти, които са гостоприемници на *Citripestis sagittiferella*, се регулират с мерките посочени в приложение VI, а потенциалните пътища за навлизането му в ЕС се регулират в Приложение VII и Приложение XI, част А на същия регламент⁷.

Пътят за навлизане на *Citripestis sagittiferella* в ЕС, чрез яйца и ларви с внос на плодове от *Citrus* L., *Fortunella* Swingle, *Poncirus* Raf. и техните хибриди се регулира с прилагането на Приложение VII, т. 57, 58, 59, 60, и 61 и Приложение XI, част А, точка 5. към Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията

Пътят за навлизане на *Citripestis sagittiferella* в ЕС, чрез какавиди с внос на растения за засаждане на *Citrus* L., *Fortunella* Swingle, *Poncirus* Raf. и техните хибриди; се регулира с прилагането на Приложение VI, т.11 към Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията.

Пътят за навлизане на неприятеля чрез какавиди, които се намират върху почва/хранителна среда се регулира с прилагането на Приложение VI, т.19 и т. 20 към Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията; почва прикрепена към машини се регулира с прилагането на Приложение VII, т.2 към същия регламент.

Пълният списък на допълнителните мерки за контрол за намаляване риска от въвеждане, установяване и разпространение на *Citripestis sagittiferella* на територията на

⁷ ПРИЛОЖЕНИЕ VI - Списък на растенията, растителните продукти и другите обекти, чието въвеждане в Съюза от определени трети държави е забранено - Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията.

ПРИЛОЖЕНИЕ VII - Списък на растенията, растителните продукти и другите обекти, произхождащи от трети държави, и съответните специални изисквания за въвеждането им на територията на Съюза - Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията.

ПРИЛОЖЕНИЕ XI Списък на растенията, растителните продукти и други обекти, за които се изисква фитосанитарен сертификат за въвеждането им на територията на Съюза, и тези, за които не се изисква такъв сертификат, ЧАСТ А Списък на растенията, растителните продукти и други обекти, както и съответните трети държави на произход или изпращане, за които в съответствие с член 72, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/2031 се изисква фитосанитарен сертификат за въвеждането им на територията на Съюза - Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията.

ЕС е посочен в Ръководството за количествена оценка на риска от вредители по растенията, разработено от работна група към панела по здраве на растенията на ЕОБХ, 2018⁸.

Фактори, ограничаващи ефективността на мерките за предотвратяване навлизането на *Citripestis sagittiferella* в ЕС:

- яйцата са малки и трудни за откриване;
- ларвите се развиват в плодовете и при провеждане на инспекции по време на внос, би могло да не бъдат открити;
- какавидите могат да бъдат скрити в почвата/хранителната среда прикрепена към корените на растенията гостоприемници за засаждане;
- възрастните могат да присъстват като стопаджии на растения различни от растенията гостоприемници;
- възрастните летят активно.

Заключение

Citripestis sagittiferella отговаря на всички критерии, които са в компетентността на ЕОБХ за оценка, за да бъде разглеждан като потенциален карантинен вредител за ЕС.

Съществува известна несигурност, относно климатичните изисквания на *Citripestis sagittiferella* и възможността за установяването му на територията на ЕС.

Източник:

EFSA PLH Panel (EFSA Panel on Plant Health), Claude Bragard, et al., 2021. Scientific Opinion on the Pest categorisation of *Citripestis sagittiferella*.

EFSA Journal 2021;19(6):6664

<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2021.6664>

Снимков материал:

<https://www.cabi.org/isc/datasheet/16857>

⁸ Guidance on quantitative pest risk assessment.

<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2018.5350>

Други научни становища и актуална информация в областта на здравето на растенията, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига - <http://corhv.government.bg/>.

Изготвил:

Татяна Величкова, главен експерт

Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОРХВ

22.07.2021 г.